

Dernières Nouvelles d'Alsace

Edition de Strasbourg

N° 168 • Prix 5 F 50

Vendredi 21 juillet 1989

Grand quotidien régional d'information

LO III

F 3

V

DERNIERES NOUVELLES D'ALSACE

N°

Droits de l'homme

Budapest — Paris

Deux réfugiés roumains marchent pour la liberté



Hier matin, vers dix heures, deux jeunes Roumains, arrivés à pied depuis Budapest (Hongrie), ont franchi le pont de l'Europe. Fabienne Wassmer, conseillère municipale, et diverses personnalités d'associations désireuses de manifester leur soutien, étaient présentes pour les accueillir.

« Nous sommes deux réfugiés roumains de Transylvanie. Nous avons décidé de marcher à pied depuis Budapest jusqu'à Paris, à l'occasion du bicentenaire de la Révolution française et de l'anniversaire de la Déclaration universelle des droits de l'homme », ont déclaré les deux marcheurs dans un communiqué.

Réfugiés en Hongrie depuis novembre 1988, Márton Obos et Gábor Juhos sont originaires de la province de Transylvanie en Roumanie. Cette

province compte environ 20 % d'habitants appartenant à la communauté hongroise et qui subit, d'après ces deux témoins, une forte oppression. Pour protester contre « l'assimilation forcée des minorités en Transylvanie, la systématisation rurale et l'oppression des populations de Roumanie », les deux jeunes gens ont entrepris de couvrir les 1600 km séparant Budapest de Paris à pied.

Ils ont quitté la capitale hongroise le 4 juin et espèrent

atteindre Paris le 20 août prochain, où ils seront accueillis par la Ligue hongroise des droits de l'homme. Ils parcourent entre 40 et 60 km par jour et passent leurs nuits sous leur petite canadienne, soit chez des sympathisants. Pour couvrir leurs frais, le Comité pour la paix de Budapest leur a alloué une somme d'environ 900 F.

Séjour à Strasbourg

Gábor Juhos et Márton Obos comptent séjourner pendant six jours à Strasbourg. Ce matin à 9 heures ils prendront la parole au Conseil de l'Europe devant la Convention des jeunes pour les droits de l'homme « AD 89 ».

Samedi soir à 18 h 30, Monseigneur Brand, archevêque du diocèse de Strasbourg, les recevra dans la salle Léon-XIII du FEC (Foyer des étudiants catholiques). Des représentants des différentes confessions religieuses strasbourgeoises participeront à la manifestation.

« C'est la première fois depuis notre départ que nous sommes accueillis avec autant de chaleur », commente l'un des marcheurs. « Nous espérons contribuer au resserrement de l'amitié franco-hongroise et nous voudrions exprimer ici à Strasbourg, notre solidarité avec toutes les minorités opprimées du monde. »

Sonye SCHALL

Faits divers

Roué de 40 ans en un

Un immeuble de la Krutensau a connu hier des heures mouvementées. Dans la cave commune de l'immeuble, un jeune homme de 17 ans est en train de bricoler un cyclomoteur. Un locataire avec qui il est en froid depuis quelques semaines lui demande ce qu'il est en train de faire. L'adolescent, décidant que cela ne regardait pas son interlocuteur, en profite pour régler le vieux différend qui les oppose. Il se rue sur l'homme et le frappe au cou et au ventre à l'aide d'un tournevis.

La victime se rend à l'hôpital pour s'y faire soigner.

Agressé par 40

La scène se déroule le 14 juillet au soir près de la gare. Un Strasbourgeois de 40 ans se fait voler sa montre par un couple de clochards. Ceux-ci prennent la fuite mais la victime tente de les rattraper. Les clochards stoppent soudain leur course, se jettent sur leur victime et la rouent de coups.

Alcool à la main et délit

M. Francis Esslinger, 32 ans, demeurant à Lingolsheim emprunte mercredi soir la camionnette de son employeur alors qu'il ne possède pas de permis de conduire. Vers 20 h à Eckbolsheim il

Megtudjuk, hogy az Európa Parlamentben épp most zajlik egy nemzetközi ifjúsági konferencia. Elindulunk a városházára a már említett hölgy, Fabienne Wassmer városi tanácsos, Hunyadi István, valamint egy épp nála tartózkodó magyarországi fiú társaságában. A többiek kocsiba ülnek, hogy majd a városházán találkozunk. Az út vagy öt kilométer, így jut idő beszélgetésre. Gábornak lehetősége van franciatudását próbára tenni, míg én Pista bácsival beszélgetek. Megtudom, hogy ez a kedves hölgy azt mondta, annyival ő is tartozik az erdélyi elnyomottaknak, hogy legalább ezt az öt kilométert velünk gyalogolja végig. Itt-tartózkodásunk alatt egy hotelban leszünk elszállásolva, a szobákat a katolikus egyház bérelte nekünk. Ezenkívül a várostól 2000, a szocialista párttól 500 frankot kapunk.

Itt van egy szép, fiatal nő, aki észreveszi egy elnyomott nép sajátos módon küzdő tüntetőit. Vajon, ha két örmény érkezne Záhonyhoz, lenne magyar honleány, aki felfigyel rájuk?

Megérkezünk a városházára, és nem tudjuk, hogy a kérdésekre válaszoljunk, vagy az épületet bámuljuk. A konferencia küldöttsége már jelen van, egy-kettővel megismerkedünk. Én éppen japán delegátusokkal váltok néhány szót.

Megjön az alpolgármesternő, és köszönti a delegációt, majd minket. Fabienne Wassmer ezután bennünket üdvözl. Gábor néhány szóval megköszöni a fogadtatást és a jelenlévők segítségét kéri az erdélyi elnyomottak részére. A fogadás után a Szilágyi Erzsébet Gimnázium éppen itt vendégeskedő diákjaival ismerkedünk meg és beszélgetünk, majd ebédelni megyünk a Tisza vendéglőbe. Itt Hunyadiné, Ilonka néni és bátyja a tulajdonos, akiktől strasbourgi tartózkodásunkra állandó ingyenes meghívót kapunk. Ebéd után a szállásunkra visznek, ahol lepakolunk. Estére újra vacsora a Tiszában, majd a tánc házba megyünk. Pista bácsi fia egy másik strasbourgi fiatalemberrel vezet egy tánccsoportot. Épp ma este fogadnak egy ausztráliai magyar csoportot. Érdekes, hogy mindkét részről sokan vannak, akik nem tudnak magyarul egy szót sem, de szívesen táncolnak a magyar népzeneire. Még jobban elszomorít a fiatal táncolókat nézve, hogy itt Strasbourgban szabadon lehet magyar tánc házat működtetni, míg Erdélyben, ahol a vallásszabadságot először mondták ki, tilos az ilyesmi.

Itt van Fabienne Wassmer és Hegedűs László is. Míg Gábor a csárdást tanulja, én velük beszélgetek. Megtudom, hogy Fabienne nemcsak képviselő, hanem a helyi Emberi Jogi Liga alelnöke is. Hegedűs László pedig '56-os menekült, a Francia Szocialista Párt és az imént említett szervezet tagja. Arra kér, ha visszatértünk Magyarországra, keressem meg az ottani hasonló szervezetet, hogy felvehessék vele a kapcsolatot. Elmondják azt is, hogy holnap 9-re kell mennünk az Európa Parlamentbe, ahol meghívottként részt veszünk a több mint 60 országból jött képviselők tanácskozásán. Egész későre jár, mire hazaérkezünk.

Reggel Pista bácsi jön értünk kocsival, és az Európa Parlamentbe visz. Ilonka néni is velünk tart. Szigorú ellenőrzés után jutunk be a hatalmas épületbe. Erre sem gondoltam soha életemben, hogy még ide is eljutok. Mindjárt az ajtónál megszólít Dávid Márton, aki Párizsból jött és a rendezőbizottság tagja. Erdélyi címeres pólónkról nem nehéz felismerni bennünket.

Először a mai megnyitóbeszédet hallgatjuk meg. Erre a tanácskozásra is rányomja bélyegét az egész világot megdöbbenésben tartó szörnyű esemény: a

Szárhegy:
saroktorony



pekingi Mennyei Béke téri vérengzés. Rövid bevezető után átmegyünk a kisebbségről tanácskozók termébe. Ha most véletlenül nem kerülünk ide, akkor az erdélyi helyzet szóba sem kerül ezen az igen fontos találkozón. Persze miért is kerülne szóba, hisz magyarok nem is élnek kisebbségben Európában. Egy pillanatra ijesztő kép jelenik meg előttem a jövő Magyarországnak vezetőiről. Hogy miért? Mert a jelen levő magyar küldöttség tagjai között nincs sem az MSZMP-nek, sem a Demisz-nek tagja, de itt van a Fidesz, az SZDSZ, az IDF és a Wallenberg Társaság képviselője is.

ALSACE lundi

SOCIÉTÉ

17 LUNDI 24 JUILLET 1989

Des réfugiés roumains témoignent en reliant Budapest à Paris à pied:

«Il faut sanctionner Ceausescu!»

Fuyards «tirés comme des lapins» en tentant de passer la frontière, villages rasés, camps de travaux forcés secrets, étouffement systématique des minorités, état de famine: atterrants, le portrait de la Roumanie de Ceausescu que viennent de tracer à Strasbourg deux réfugiés roumains de Transylvanie, Márton Okos et Gábor Juhas, qui font Budapest-Paris à pied pour témoigner le 26 août lors des cérémonies du bicentenaire de la Déclaration des Droits de l'Homme...



Elena et Nicolae Ceausescu: main basse sur la Roumanie.

Accueillis par la municipalité puis reçus à AD 89 au Palais de l'Europe, les deux jeunes gens ont aussi été salués par Mgr Brandt, le Pasteur Wohlhart et M. René Weil, président du Consistoire israélite du Bas-Rhin, lors d'une rencontre au FEC, où ils ont pu détailler leur démarche.

D'abord dénoncer le sort réservé aux minorités non roumaines de Roumanie, ensuite dénoncer la situation générale du pays.

Les minorités? «Le but, c'est leur dissolution. Dans mon village, à 1 km de la frontière avec la Hongrie, il y a 7% de Roumains; le reste des «Hongrois». Mais tous les fonctionnaires sont d'origine roumaine. Et ne veulent parler que roumain. L'école? L'instituteur ne parle que roumain. Interdit de parler le hongrois, la langue maternelle», explique Márton Okos. «Et le russe (emplois etc) à l'éventuel». Le régime a réussi à développer tout un climat de xénophobie et d'ostracisme.

«8000 villages en moins»

Inquiétude des deux marcheurs: la «systématisation rurale»: «Ceausescu a prévu de supprimer 8000 villages et d'en regrouper les populations, déplacées de force, dans des ensembles HLM bas de gamme (12 degrés de chauffage l'hiver, cuisines et salles de bains uniquement au rez-de-chaussée...). Avec des proportions imposées: Roumains d'occupation et autres nationalités».

Plus généralement, Okos et Juhas lancent un cri d'alarme sur «le véritable état de famine» du pays «sauf pour ceux de la Nomenklatura bien sûr, qui ont leurs propres magasins. Mais pour le peuple, c'est le rationnement, pire que pendant la

guerre, les tickets, 200 g de pain par jour, 1/2 l d'huile et 600 g de sucre par mois...» Situation «d'autant plus dure qu'on est «non-roumain»: on est souvent exposé des files d'attente devant les magasins».

Le «passeport vert» ou la mort

Et de dénoncer aussi les atteintes aux libertés, y compris religieuses, pour les minorités comme pour les autres. Et d'évoquer les «camps de travaux forcés, le goulag. Officiellement, ils n'existent pas, bien sûr. En fait, le régime montre beaucoup d'hypocrisie. On n'embarque pas les gens entre deux policiers pour ces camps. On les convoque pour une période de réserviste, par exemple. Et les parents voient un jour revenir un cercueil plombé - interdit d'ouvrir - : leur fils est mort dans un «accident de travail». Márton Okos: «Si je n'avais pas fui, c'est cela qui m'attendait».

C'est pourquoi, soutiennent les marcheurs, les Roumains fuient, qu'ils soient d'origine hongroise ou roumaine. Le moyen: «le passeport vert», autrement dit, la fuite à travers les forêts. «D'aucuns se font abattre, et on expose leurs cadavres dans les villages...»

«Mais l'indignation internationale a porté ses premiers fruits: la Hongrie, la Yougoslavie et maintenant l'URSS elle-même ne rendent plus les fuyards: ceux qui étaient renvoyés étaient tabassés, parfois à mort», affirment-ils.

«Pour calmer Ceausescu, que l'Occident applique des sanctions économiques. Les paroles seules ne serviront à rien. Si vous n'agissez pas de suite, la catastrophe suivra son chemin».

Jacques BERTHO

„FEL KELL LÉPNI CEAUSESCU ELLEN!”

A határsértőkre úgy vadásznak, mint a nyulakra, lerombolt falvak, titkos munkatáborok, a kisebbségek teljes visszaszorítása, éhínség: ez a lesújtó kép tárul fel Ceausescu Romániájáról két erdélyi menekült, Okos Márton és Juhas Gábor strasbourgi beszámolójából, akik a Budapest-Párizs távolságot végig gyalog teszik meg, hogy jelen lehessenek augusztus 26-án az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata bicentenáriumi ünnepségein...

A városháza és az Európa Palota után fogadta őket Brand érsek is, valamint köszöntötte a két fiatalembert Wohlfahrt tiszteletes és M. René Weil, az izraelita hitközség feje is azon a találkozón, amelyet a Katolikus Diákokthozban rendeztek tiszteletükre.



Hunyad vármegye
régi címere

Részletes beszámolójukban szóltak a romániai nem román kisebbség várható sorsáról, és az ország pillanatnyi helyzetéről.

„A kisebbségekre nézve a cél a beolvastás. Az én falum egy kilométerre van a magyar határtól, s csupán hét százaléka román, a többi lakos magyar. Ám minden hivatalos személy román, és csak románul hajlandó beszélni. Az iskolákról csak annyit, hogy a tanító csak románul beszél, tilos az anyanyelv használata” – mondja, magyarázza Okos Márton.

„A későbbiekben, a munkahelyeken és másutt ugyanez a helyzet”. A rendszernek sikerült egy idegengyűlölettel teli légkört kialakítania.

„Legalább 8000 falu”

Ami a két fiatalembert leginkább izgatja, az a falurombolási terv. „Ceausescu nyolcezer falut akar a földdel egyenlővé tenni, hogy az erőszakkal kitelepített lakosságot alacsony komfortfokozatú lakótelepekre zsúfolja be (12 ŽC télen, konyha és fürdőszoba csak a földszinten...). A többi magától adódik a román megszállók és a többi nemzetiség arányát illetően. Nagy általánosságban szólhatott még Okos és Juhos az országban dúló éhínségről, „mely alól kivételek persze a nőmenklátúra saját üzletekkel bíró emberei. A nép számára viszont a helyzet rosszabb, mint a háború alatt volt, jegyrendszer, 20 dkg kenyér naponta, fél liter olaj és 60 dkg cukor havonta.”

A helyzet még rosszabb a nem románok számára, akiket időnként még az üzletek előtt kígyózó sorból is kilökdösnek.

Zöld határ vagy halál

Beszélnek az emberi jogok megsértéséről, a vallásszabadság semmibebevételéről az ország egészére vonatkozóan. Felidézik a munkatáborok, a „gulág” rémképeit. „Hivatalosan ezek persze nem léteznek, a rendszer nagyon képmutató tud lenni. Nem két rendőr kíséri be ezeket az embereket, hanem például tartalékos szolgálatra hívják be őket, és a szülők egy napon már csak egy (leplombált) koporsót látnak viszont, melyet tilos kinyitni, s az értesítés szerint gyermekük baleset következtében vesztette életét.” „Ha nem menekülök el, ez a sors várt volna rám is” – mondja Okos Márton. Így aztán magyarok és románok egyaránt szöknek át a „zöld határon”, vagyis az erdőn keresztül. „Néhányukat lelőve szállítják haza a falujába, elrettentő példaként.”

„A nemzetközi felháborodás már meghozta gyümölcsét. Magyarország, Jugoszlávia és már a Szovjetunió sem szolgáltatja ki a menekülteket Romániának. Akiket visszatoloncoltak, azokat verték, sokszor agyon is verték.”

„Ceausescu megfélemezésére a nyugatnak gazdasági szankciókat kellene fogadatosítania. A szavak itt semmit sem érnek. Ha azonnal nem cselekednek, a katasztrófa hamarosan bekövetkezik.”

Jacques Bertho

A tanácskozás hangulata felforrósodik, amikor a török, bolgár, ciprusi, kurd képviselők szólalnak fel. Ilonka néni és lánya tolmácsolása segítségével sikerül részletesen követni az eseményeket. Időközben megtudjuk, hogy David Mártonnak és Pista bácsinak sikerült elintéznie, hogy a délutáni plenáris ülésen mi is szót kapjunk.

Két órakor ebédelünk. Ekkorra már kölcsönösen megismerkedünk Petrik

Ferivel az IDF-től és Derdákkal a Wallenberg Társaságtól. A többi magyarországi szervezet tagjai nem hajlandók bennünket észrevenni. Pedig én nem bírnám ki szó nélkül, ha ott látnék két embert a pólójukon Felvidék feliratával. Hiába, ki mint él, úgy íté.

A Gábor által még otthon megírt és franciára lefordított párizsi felszólalást az ebédszünetben Pista bácsival átszerkesztik. Ez annyiból áll, hogy elmarad két-három Párizsra vonatkozó mondat, és kész a strasbourgi kiáltványunk. Megkezdődik a tanácskozás. Az elnök néhány szóban bemutat bennünket, és leadunk egy hárompontos indítványt, amelyet a határozati javaslatok közé csatolnak.

Fél ötör következne a mi felszólalásunk. Az elnök bejelent bennünket. Akkor vesszük észre, hogy Gábor nincs sehol. Elkezdjük keresni, de nem találjuk. Mintegy két perc múlva megjelenik az ajtóban. Intek neki, hogy jöjjen be, de újra eltűnik. Megyek, nézem, hogy merre van. Ott sétál a bejárat előtt, és látszik rajta az izgatottság.

– Gyere be azonnal, mert mindenki téged keres, vagy mondd meg, hogy nem vállalsz, és akkor felolvassa Pista bácsi! – Előremegyünk az asztalhoz. A reflektorfények keresztútjába kerülünk, ami csak fokozza határozatlanságát. Siettetem, hogy döntse már el, felolvassa, vagy átengedi másnak a felolvasást. Mivel én egy szót sem beszélek franciául, csak tehetetlen szemlélője vagyok az eseményeknek. Úgy dönt, hogy olvassa fel a kiáltványt Pista bácsi. Ő erre megjegyzi:

– Két és fél millió magyar nevében beszélsz, legyen bátorságod. Megvan a varázsszó. Ez átsegíti a holtpontra. Ott állunk egymás mellett, így látom, hogy a papír is remeg a kezében, nemcsak a hangja. Nehogy felsüljön, mert az óriási bukás volna.

Nagyon sok szeretettel köszöntünk minden résztvevőt ezen az igen jelentős találkozón.

Messziről jött, békére és szabadságra vágyó emberek vagyunk, akik hosszú és nehéz utat tettünk meg azért, hogy most önök elé álljunk, és elmondjuk panaszainkat. Egy kicsi közép-európai országból jöttünk, aminek a neve Magyarország.

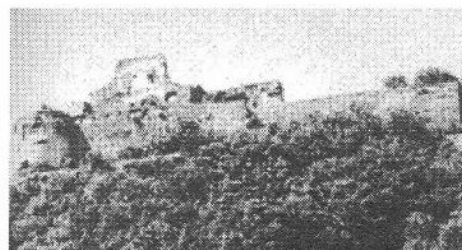
Az 1920-ban aláírt trianoni szerződés során Magyarországtól elszakított és Romániához csatolt Erdély népeinek nehéz sorsa az, ami elsősorban kényszerít bennünket, hogy a békés demonstratív gyalogutat megtegyük Budapestről Párizsig, amivel kifejezzük tiltakozásunkat a romániai pusztító terv ellen.

Mindketten magyar nemzetiségű, Erdélyben született emberek vagyunk, akik tavaly Magyarországra menekültünk.

Sajnos rajtunk kívül még nagyon sokan kényszerültek elhagyni a szülőföldet a Romániában lévő politikai diktatúra miatt.

Mindannyian meg vagyunk győződve, hogy a szülőföldről való menekülés csak saját helyzetünkön javít, de ezzel nem elégedhetünk meg. Gondolnunk kell az otthon maradottakra is, és meg kell találni a megoldást, hogy minden ember szabadon élhessen ott, ahol született. Ezért persze nem várhatunk tétlenül, míg lerombolják falvainkat, ami drasztikus következményekkel járna, hanem tennünk kell valamit, hogy ez ne történjen meg. Így született ötletünk, hogy békés demonstrációt szervezzünk, átgyalogolva európai országokon, így tiltakozva a Romániában kisebbségben élő emberek elnyomása és a falurombolási terv ellen.

Déva vár romjai



A világ különböző részeire, többek közt II. János Pál pápának is írtunk, melyben arra kértünk minden istenhívő embert, hogy e három hónap alatt, amíg utunk célhoz vezet, minden este 9-kor velünk együtt rövid imádsággal emlékezzenek az elnyomottakra.

E hosszú bemutatkozás után szeretném ismertetni önökkel a jelenlegi romániai helyzetet, ami alapos okot ad arra, hogy erre az útra vállalkoztunk. Romániában 2,5 millió magyar, több százezer német és kisebb számban más nemzetiségűek élnek. Ezek az emberek hosszú évtizedek óta el vannak nyomva. A román nemzetiségűek, akik szintén szenvednek a hatalmon lévők ostoraitól, annyiival könnyebb helyzetben vannak, hogy a nemzetiségük nincs veszélyeztetve, ugyanis a cél a többi nemzetek beolvasztása.

Romániában 8 ezer, hagyományait őrző falu várja az utolsó ítéletet. Ezekben a falvakban legalább 10 ezer templom és ugyanannyi temető, műemlék, és nagyon sok verítékkal felépített ház van halálra ítélve. Ezek között persze román falvak is szerepelnek, ami ugyanolyan érték, mint a többi. Az emberek mindennap várják, hogy megérkezzenek a kegyetlen dözerek, amelyek eltüntetik a föld színéről mindazt, amiben örömeiket találják.

Hideg, lámpával kivilágított panelházak, közös WC és nyomortanyák fogják ezeket felváltani.

Kedves testvéreink, mindez Európa közepén történik, a XX. században, ott, ahol a XVI. század közepén Torda városában először mondták ki a világon a vallásszabadságot.

Ezért jöttünk mi ide, hogy mindezt elmondhassuk az egész világ előtt, és kérünk mindenkit, hogy segítsenek nekünk. Azt a keveset is, amit megtehetnek, tegyék meg, hogy minden ember szabad legyen és egyenlő.

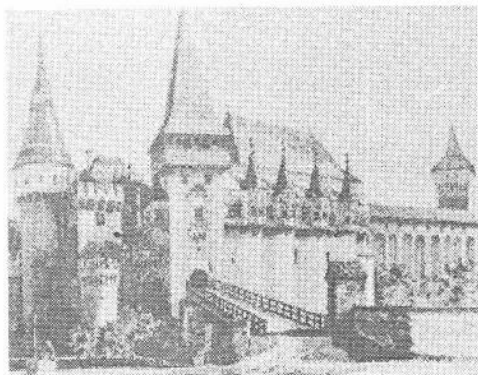
– Hál' Istennek, sikerült – mondom magamban megkönnyebülten. A teremben lévők szolidaritásukat felállva, egy percig tartó tapssal fejezik ki. Kérésünkre Pista bácsi megkérdi, van-e valakinek kérdése. Egy ember jelentkezik szólásra. Azzal kezdi, hogy ő magyar és többször járt Erdélyben, így nem ért minket, hogy mi most mit akarunk. Miért hőzöngünk és vitézkedünk itt, miért nem voltunk otthon bátrak? Neki egyébként is az a tapasztalata, hogy Erdélyben mindig megrohanják a magyar rendszámú kocsikat az ottaniak és csak az üzlet érdekli őket. Ő nem ért velünk egyet. Erre az elnök megkérdi, hol itt a kérdés? A felszólaló elmondja, hogy ez nem kérdés, hanem vélemény volt.

Pista bácsi tolmácsolja válaszunkat. Azért vagyunk itt, mert otthon akár-mekkora kiáltok is a felém közeledő buldózer miatt, e kiáltást sem Strasbourgban az Európa Tanácsnál, sem New Yorkban az ENSZ-nél, de még csak Budapesten sem hallják meg. De meghallja a mellettem álló besúgó, és a következő nap már hűlt helyemet találják. Anyámon kívül pedig senki sem fog tudomást szerezni erről. Ezért vagyunk itt, hogy megmondhassuk a világnak, hogy mi vállaljuk a kockázatot és az áldozatot, de nem rohanhatunk fejfel a falnak.

A véleménynyilvánító jól nevelt politikushoz kevésbé méltón egy kézlégyintéssel veszi tudomásul a hallottakat. Még mondani akar valamit, de a község lehurrogja, és a közelében lévő küldött kitessekel a teremből.

A döbönt csendet Dávid Márton töri meg. Elmondja, hogy amíg az erdélyi menekültek nem jöttek, a világ nem értesült arról, hogy mi is történik

*Vajdahunyad
a századelőn*



is írtunk,
nap alatt,
mádsággal

lenlegi ro-
tunk. Ro-
ban más
nyomva.

ostoraitól,
eszélyez-

et. Ezek-
műemlék,

tt persze
emberek
eltűnte-

nyák fog-

ban, ott,
ilágon a

tt, és ké-
hetnek,

n. A te-
ki. Ké-
lentke-
gy nem

ünk itt,

a, hogy
niak és
gkérdi,
emény

a akár-
Stras-
g csak
a kö-
m fog
ágnak,
ejjel a

kézle-
a kö-

erdé-
ténik

Ceausescu birodalmában. Hozzászólását csend követi. Visszaülünk a helyünkre és várjuk a szünetet, hogy többet tudjunk meg az előbbi jelenetről.

Ahogy kijövünk a teremből, körbevesznek a magyar küldöttek. A már ismerteken kívül itt van Rockenbauer Zoltán és Hack Péter is. Valamennyien elnézést kérnek tőlünk, biztosítva, hogy ez nem a magyar delegáció, hanem Kakuk György véleménye.

Pista bácsi és Ilonka néni is nagyon mérgesek, és ugyanezt az elhatárolódást bent szeretnék volna hallani, az ülés hallgatósága előtt.

De lássam, ki ez a Kakuk, és mit is akar. Hiába keressük, nincs sehol. Ez az anyámasszony katonája beszél bátorságról? Csak annyit sikerül megtudni, hogy dr. Kakuk György ő, és a Fidesz képviselőjében van jelen.

Vacsora előtt még sétálunk egyet Petrikkel az épület melletti parkban és megbeszéljük a történeteket.

A mai nap folyamán a szünetekben még két újságírónak is nyilatkoztunk.

Szombaton, vagyis 22-én délelőtt még ellátogattunk az Európa Parlamentbe. Petriktől megtudjuk, hogy egy tiltakozó nyilatkozatot írtak alá a résztvevők a kínai események ellen. Mi is aláírtuk volna, de nem szólt senki.

Este fél hétkor a Foyer de l'Etudiant Catholique dísztermében a strasbourgi érsek fogad a protestáns felekezetek és az izraelita konzisztórium vezetőjével, valamint több újságíróval. Néhány itteni magyar és Fabienne Wassmer is jelen van. Mintegy másfél órán keresztül záporoznak felénk a kérdések. Vannak köztük csavarosak is: „Ha annyira gyűlölik a magyarokat, miért nem engedik őket szabadon eljönni?”

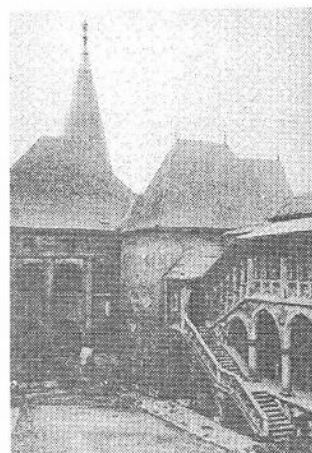
A jelenlevők a legmesszebbmenő támogatásukról is biztosítanak minket. Az érsektől egy érmét kapunk emlékebe, melyet a pápa tavalyi látogatásakor adtak ki. Önkéntelenül újra egymás mellé állítom a Strasbourg-i és az esztergomi érseket. Kissé furcsa, hogy Brand érseknek volt ideje fogadni, és meghallgatni minket. Talán ő az illetékesebb az erdélyi katolikusok ügyében?

EURÓPAI IMÁDSÁG

Két fiatalember tartózkodik átutazóban Strasbourgban. Néhány napig Elzászban vendégeskednek, ezután nekivágnak az útnak Párizs felé. Érkezésüket augusztus 20-ra, Szent István ünnepére tervezik, de szeretnének jelen lenni az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata kihirdetésének kétszázadik évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségeken is.

Jócskán van szükségük időre, mert gyalog közlekednek. Budapestről indultak el vándorútjukra kevés pénzcsekével és sok hittel, hogy a jóakarátú európaiak és a hozzájuk hasonló hívők figyelmébe ajánlják magukat. Arra kérnek minket, hogy mostantól augusztus 26-ig minden este 9-kor imádkozzunk értük, útjuk céljának eléréseért. Miért ilyen különös módon? Juhos Gábor és Okos Márton erdélyi származásúak. Az ottani emberek, legyenek magyar vagy német anyanyelvűek, katolikusok vagy protestánsok, azon közép-európai kisebbségekhez tartoznak, amelyeket a két világháborút követő „rendezési” politika kénye-kedve egyik nemzeti fennhatóságból a másikba vetett. A jelenleg Romániához tartozó Erdély lakossága most egy olyan kormány rendelkezéseitől szenved, mely a múlt teljes megsemmisítését célozza. Megszüntetné a nyelveket, a kultúrákat, a népi hagyományokat, az egyházi közösségeket és helyettük a hatalmon lévők ízlésének megfelelő egységesített nacionalista-ide-

Vajdahunyad:
a Mátyás-loggia
és az Arany-ház



ologikus „kulturát” hozna létre. Az erdélyiek közül is a keresztények érzik magukat a leginkább érintettnek. Úgy tartják, ha a kormánytervezet – mely nyolcezer romániai falu lerombolását irányozta elő – megvalósul, az egyházi közösségek eltűnnek, mintegy beolvadnak abba az 545 lakótelepszerű centumba, amelyekbe az ország minden részéből mintegy tízmillió embert szándékoznak kényszerrel betelepíteni.

Regard chrétien

Prière européenne

Deux jeunes hommes sont de passage à Strasbourg. Pendant quelques jours, ils seront les hôtes de l'Alsace. Ensuite, ils se rendront à Paris où ils arriveront vers le 20 août, pour la fête de St-Etienne, roi de Hongrie. Mais aussi pour être sur place lors de la commémoration du jour où fut proclamée, il y a deux cents ans, la déclaration des droits de l'homme et du citoyen.

Ils mettront tout ce temps parce qu'ils se déplacent à pied. Ils se déplacent à pied depuis Budapest, leur étape de départ. Leur périple pédestre, avec peu de moyens et une foi immense, ils le dédient à tous les Européens de bonne volonté et en premier aux croyants dont ils sont.

Ils nous demandent de prier pour leur démarche, dès maintenant et jusqu'au 28 août, tous les soirs à 21 h. Mais pourquoi prier de la sorte? Gábor Juhos et Márton Ohos sont originaires de Transylvanie. De langue hongroise ou de langue allemande, catholiques ou protestants, les gens de là-bas font partie de ces minorités d'Europe centrale ballottées d'une souveraineté nationale à l'autre, au gré des «arrangements» internationaux qui suivirent les deux guerres mondiales. Dépendant actuellement de la Roumanie, les Transylvaniens tombent actuellement sous le coup des décrets d'un gouvernement qui a décidé de supprimer le passé. Tous les signes du passé: Langue, culture, coutumes villageoises, appartenance aux Eglises catholique ou protestante, tout doit être balayé,

afin de faire place à une uniformisation nationaliste et idéologique qui aggrave le pouvoir en place.

Parmi les Transylvaniens, les chrétiens se sentent particulièrement visés. Ils estiment que si le plan gouvernemental qui consiste à raser 8000 villages roumains – dont les leurs – se réalise, leurs communautés paroissiales seront dissoutes et disparaîtront dans les 545 centres d'habitation (type HLM) qui regrouperont quelque 10 millions de personnes, venues d'un peu partout.

Gábor Juhos et Márton Ohos nous demandent de prier avec eux, pour eux et pour leurs compatriotes et leurs coreligionnaires.

Pour le moment, seuls dix villages sur 8000 ont été rasés. Là les habitants ont été prévenus la veille de l'arrivée des bulldozers. A peine s'ils ont eu le temps de ramasser quelques affaires personnelles avant d'être «évacués». Les maisons, mais aussi les écoles, les églises, les cimetières ont été rasés. Tout un pan du patrimoine culturel et religieux de l'Europe a déjà disparu en dix endroits du territoire roumain.

Sous prétexte de rentabilité économique, va-t-on poursuivre cette «déportation propre» sans que le reste de l'Europe ne réagisse? Les deux jeunes marcheurs, arrivés à Strasbourg jeudi veulent alerter les instances européennes, les Eglises, tous les hommes de bonne volonté. Samedi, ils ont été reçus par Mgr Brand, archevêque de Strasbourg, les repré-

sentants des Eglises protestantes et du Consistoire israélite. Ils sont heureux de l'appui qui leur a été manifesté de la sorte. Mais ils espèrent aussi que les communautés à la base, paroisses, groupements et mouvements de jeunes et d'adultes, ne les oublient pas dans leur intercession.

Ils espèrent que les responsables européens de Strasbourg, les organisateurs du bicentenaire des droits de l'homme à Paris, répercuteront leur protestation et leur appel à la solidarité. Déjà, la ville de Strasbourg a accepté de se joindre symboliquement avec une des communes roumaines menacées de disparition. Cela soulève une question qui s'adresse aux chrétiens: Pourquoi l'une ou l'autre de nos paroisses, protestante ou catholique, ne ferait-elle pas le premier pas pour se joindre avec une des paroisses de là-bas, une de ces paroisses de langue allemande ou de langue hongroise, minoritaires dans un ensemble roumain et visées en premier par le «regroupement d'Etat»? Ainsi, rien ne pourrait se passer au loin, sans que nous en soyons avertis, sans que nous puissions en référer ici à l'opinion publique internationale, au pape Jean-Paul II, au conseil oecuménique des Eglises.

Dans un passage du Livre des proverbes, la Bible nous dit: «La justice élève une nation, le péché est la honte des peuples» (Prov. 14, 34). De quoi méditer en ce dimanche et dans les jours qui suivent.

Jean-Paul HAAS

Juhos Gábor és Okos Márton közös imára szólít honfitársaikért és az erdélyi hívekért. A tervezett nyolcezer faluból eddig tízet sikerült eltüntetniük a terv kiagyalóinak. A lakosokat a bulldózerek bevetése előtti napon értesítették csak, így azok alig hogy összeszedhették néhány személyes holmijukat, mielőtt a települést kiüritették. A bulldózerek letarolták a házakat, az iskolákat, a templomokat és a temetőket is. Európa kulturális és vallási kincsének egy darabja vált semmivé Románia tíz pontján. Nézheti-e tétlenül Európa a gazdaságosság ürügyén végrehajtott „belső deportációt”? A két fiatalember, aki gyalog érkezett Strasbourgba, fel szeretné rázni az európai közvéleményt, mozgósítani az egyházakat, minden jóakarátú embert. Szombaton egyházi személyiségek fogadták őket: Brand püspök, a protestáns egyház helyi vezetője és a zsidó hitközség képviselői. A feljükk irányuló segítőkészséget nagy köszönettel veszi a két ifjú, akik egyszerűen azt is remélik, hogy a különféle vallási közösségek hívői, legyenek akár fiatalok, akár felnőttek, megemlékeznek róluk és közbenjárnak értük. Remélik továbbá, hogy a strasbourgi képviselők és a bicentenáriumi ünnepek szervezői lehetővé teszik, hogy tiltakozásuk és szolidaritási felhívásuk nyilvánosságot kapjon, s így minél nagyobb visszhangra találjon. Strasbourg városa már vállalkozott arra, hogy szimbolikus testvérkapcsolatra lép egy elpusztítással fenyegetett romániai településsel. A keresztény ember számára felvetődik tehát a kérdés: miért ne lehetnének a katolikus vagy a protestáns közösségek az elsők a kapcsolatteremtésben? Miért ne léphetnének kapcsolatra egy-egy magyar vagy német gyülekezettel, amelyek – lévén kisebbségben a román tömbben – a leginkább védtelenek az állami „pártszervező” szándékkal szemben? Ha ez a kapcsolat létrejönne, mindenről értesülhetnénk, ami Erdély távoli településein történik, és eljuthatnának a hírek a nemzetközi közvéleményhez, a pápához, az Egyházak Ökumenikus Tanácsához.

érzik ma-
t – mely
z egyházi
erű cent-
ert szán-

A Példabeszédekben (14:34) így szól hozzánk a Biblia: „A népet emeli az igazságosság, hanem a bűn a népek gyalázata.”

Gondolkodjunk el e szavakon a mai vasárnapon és a rákövetkező napokban is.

Jean-Paul Haas

A vasárnap városnézéssel telik el. Sétahajón bejárjuk Strasbourgot a csatornák mentén. Egy érdekes sporteseményt is megbámulunk: mint a középkori lovagi tornán, úgy küzdenek egymással az ellenfelek, csak hogy csónakról.

Hétfőn délelőtt az evangélikus egyházmegye elnöke, Michel Hoefel fogad minket. Egyórás beszélgetésünk végén teljes támogatásáról biztosítja az erdélyi protestáns egyházat. Részünkre pedig 300 frankot ad.

Románia a mélyponton ERDÉLYÉRT GYALOGOLNI

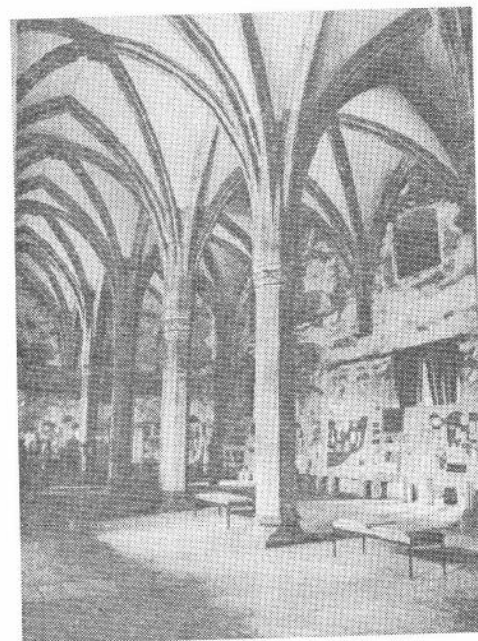
Ebben a pillanatban két fiatalember gyalogol Strasbourg és Párizs között. Néhány napig Elzászban vendégeskedtek. A kehli hidat július 20-án hagyták el, s Budapestről június 4-én indultak el gyalog. Céljuk: augusztus 20-ra, Szt. István magyar király ünnepére Párizsba érni. De elsősorban az ott rendezett augusztus 26-i megemlékezésen szeretnének részt venni. Addig is rendületlenül gyalogolnak, 20-40 kilométert naponta. Gyalogolnak, és minden este 9-kor imádkoznak. Kérnek minden ismerős és ismeretlen hívőt, hogy csatlakozzon imájukhoz. Hátizsákjukon egy négyszögletű fehér szövetdarabon pirossal hímezve ez a jelmondat áll: Cum Deo pro patria et libertate Ezek az emberek, akiknek nyelvük, kultúrájuk magyar, Erdélyben születtek. Hazájukat titokban, a hegyeken át hagyták el, óriási kockázatot vállalva. És most Budapestről Párizsig gyalogolnak azért, hogy Európa figyelmét ráirányítsák honfitársaik jelenlegi sorsára.

J. G. és O. M. erdélyi származásúak. A magyar anyanyelvűek (kb. kétmillióan) és a német ajkú lakosság (kb. kétszázötvenezer), legyenek akár protestánsok, akár katolikusok, ahhoz a közép-európai kisebbséghez tartoznak, mely a történelem során egyik nemzeti fennhatóságból a másikba vetődött a nemzetközi rendezési tervek kényére-kedvére, ami végül is a második világháborút vonta maga után.

Mivel ma Romániához tartozik Erdély, lakosaira is ennek az országnak a törvényei érvényesek. Márpedig a román állam az utóbbi években a teljes asszimilációt szorgalmazza, valamint azt is elhatározta, hogy minden romániai állampolgár „tisztá lappal” induljon. Vagyis a múlt és minden, ami rá vonatkozik – kisebbségi nyelvek, ősi építészet, falusi szokások, egyházi élet – eltörölendő, hogy átadja helyét az „új embertípusnak”, mely megfelel nacionalista ideológia által kimunkált embermodellnek, a hatalmon lévő kormány óhajainak.

Okkal vagy ok nélkül, az ottani keresztény emberek nagyobb veszélyben érzik magukat másoknál. Úgy látják, ha a kormány terve a 8000 falu tényleges lerombolásához vezet, egyházi és etnikai közösségeik felbomlanak és eltűnnek azon az 545 lakótelepen, melyekbe 10 millió lakost telepítenének a legkülönbféle kultúrájú népességből.

Vajdahunyad:
földszinti lovagterem



(Román-
jén érte-
ijaiak ös-
egyike,
helyisé-
eltűnik.
á egyet-
atkoza-

TIENS

lance propose
à la fois pour
l'usage de l'arme
et pour la défense
du territoire. Strac-
on en charge
de l'opération
correspondante
et, en outre,
de la défense
des intérêts
nationaux. De
ce fait, les
militaires
sont-ils satis-
faits?

-Paul Haas



er-

ál-

ére,

lip-

solt

ve-

okar

tésre ingerelő helyzet volt. Ma ugyanezek a tájékoztatási csatornák „felfedezik”, hogy a látszatfüggetlenség mögött egy sztálini típusú személyi kultusz áll. Nem is meglepő, hogy a Ceausescu család mintegy hatvan tagja foglal el kulcspozíciót Romániában?

A másik ok nem kevésbé felháborító. A II. világháború alatt a román kormány Hitlerhez csatlakozott. (Sztálingrádig ki is tartott mellette!) A kor néhány németbarát személyisége a nácizmus megsemmisülése után visszahúzó-
dott Németország déli részére, többnyire Bajorországba, ahol szélsőjobbaldali központot létesítettek azok, akik aztán mást se tettek, mint szították a feszültségeket Erdélyben, a lakosságot távozásra biztatva. Így aztán az emigráció nemcsak segített a jelen rendszernek uralomra jutni, de lehetővé tette, hogy egy kulturális-vallási közösséget leromboljanak. A vádaskodó és pökhen-
di elemek odáig merészkedtek, hogy rágalmazták a tiszteletre méltó lutherá-
nus püspököt, Albert Kleint, aki passzív rezisztenciára szólította fel hittestvé-
reit, és a lelkészeket arra kérte, ne hagyják el fenyegetett gyülekezeteiket.

Eme zavaros körülmények között sok európai polgár mégsem akart a legvégső eszközhöz folyamodni, s elhagyni országát, például a német állam által fizetett „fejpénz” segítségével. Az erdélyiek, magyarok vagy németek, szülőföldjükön szeretnének maradni, de hagyományaik és vallásuk megőrzése mellett. Hogyan segíthetünk tehát?

Juhos Gábor és Okos Márton az Emberi Jogok Nemzetközi Szövetségének tagjai. A szervezet egy egyszerű és hatásos dolgot ajánl minden lerombolással fenyegetett romániai falunak: válasszanak testvérközséget Nyugat-Európá-
ban. Franciaország 2100-at már vállalt a veszélyeztetettek közül. 772 faluval már megkezdődött a kapcsolatok kiépítése, közülük tizennyolccal elzászi vá-
rosok lépnek érintkezésbe. Strasbourg egyetemi város lévén Kolozsvár városát, a régi Klausenbürgöt akarja testvérvárosává fogadni, így lehetővé téve a két egyetem közötti kapcsolatot is.

Hála ezeknek az összeköttetéseknek, a Nyugat állandó tájékoztatást kap-
hatna, mi történik testvérközségeikben, következképp a román egységesíté-
si tervek megvalósítása nem mehetne végbe nemzetközi botrány keltése nélkül.

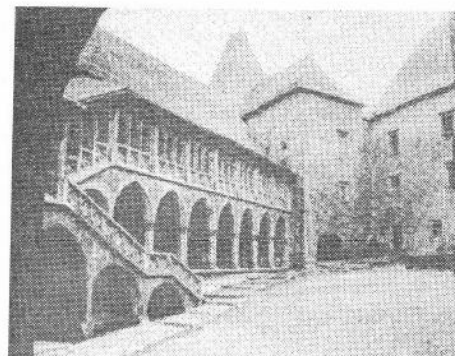
Egyházközségeink számára elérkezett az idő, hogy a települések testvér-
kapcsolata mellett megszervezzék az egyházközségek kapcsolatait is. Egy iga-
zi keresztényi feladat áll előttünk. Hogyan is lehetne kihagyni egy ilyen
lehetőséget a segítségre, melynek sikeressége már a feladat szépségéből követ-
kezik?

J. G. és O. M. azt nyilatkozták, hogy útjuk során Elzászban és a Mosel-
vidéken részesültek a legszívélyesebb vendéglátásban. Cselekedjünk hát olyan
szellemben, hogy midőn tettük széles körben ismertté lesz, jó szívvel gondol-
hassanak vissza ránk.

Jean-Paul Haas

Ebéd után a városban sétálunk egyet. Egyre jobban megszeretem ezt a várost.
Kedden 10-kor M. Furer, az Európa Tanács politikai osztályának igazga-
tója és Dufour úr, az Európa Tanácsban nem képviselt országokkal való
kapcsolatok bizottságának titkára fogad bennünket. Miután ismertetjük ed-
digi utunkat és célkitűzéseinket, kérdések következnek. Furer úr, svájci szár-
mazású lévén, becsületbeli ügyet csinál a svájci vízümből és megígéri, hogy
még ma elintézi.

Vajdahunyad:
a vár keleti oldala



L'ARCHEVÊQUE DE STRASBOURG

soussigné atteste que MM. OKOS Marton et JUHOS Gabor, réfugiés hongrois de la Transylvanie réalisent actuellement une marche de Budapest à Paris pour attirer l'attention sur la situation des minorités ethniques en Transylvanie (Roumanie).

Ils ont séjourné à Strasbourg où ils ont été recus par les autorités des Institutions Européennes et des Eglises.

Je me permets de recommander leur entreprise notamment aux instances de l'Eglise Catholique, également pour l'accueil et l'hébergement dans la mesure des possibilités.

Je suis en mesure de certifier l'authenticité de leur démarche et qu'ils méritent d'être aidé dans toute la mesure du possible.



+ Charles Amarín BRAND
Archevêque de Strasbourg



EGLISE DE LA CONFESSION D'AUGSBOURG D'ALSACE ET DE LORRAINE

PAROISSE ST-MATTHIEU

97, BLD D'ANVERS - 67000 STRASBOURG - TEL (88) 61.06.44 - C.C.P. STRASBOURG N° 1864.04 P

Jean Daniel Wohlfahrt
pasteur

le 25 juillet 1989

Le pasteur soussigné vous prie d'accorder toute attention à la demande de MM Gabor JUHOS et Marton OKOS
Ils souhaitent être accueilli et pouvoir informer sur la condition des Hongrois en Transsylvanie.

Je vous remercie de leur faire bon accueil et de leur faciliter l'hébergement et tout contact possible avec la presse et les instances de votre ville ou village.



Meglepetéssel tapasztalom, hogy a romániai polgárjogi harcosok közül csak Doina Corneát ismerik. Elmondom, hogy még sokan vannak, akik már régen elkezdtek a tiltakozást, csak talán nincs olyan jó propagandájuk nyugaton, így ezért ismeretlenek. Felsorolom Király Károlyt, Sütő Andrást, Tókécs Istvánt, Kányádi Sándort. Pista bácsi Cs. Gyimesi Évával egészíti ki a sort. A neveket feljegyzik és megígérik, hogy javaslatainkat továbbítják.

Ezután Dufour úr irodájába megyünk, s ott folytatjuk a beszélgetést. Megtudjuk tőle, hogy egy bizottság készül az őszön Romániába, hogy tanulmányozza a helyzetet. Arra kérjük, hogy közölje a bizottsággal, maguk válasszák az útvonalat, és ne bízzák román illetékesekre. Megkérdi, hogy akarunk-e beszélni Doina Cornea lányával. Hát persze! Azonnal fölhívja, és tájékoztatja, hogy miről van szó. Adriana Combes már hallott rólunk. Aztán Gábor veszi át a kagylót. Megegyeznek, hogy Párizsban találkozunk, és megbeszéljük, hogy miben tudjuk egymást segíteni a diktatúra elleni küzdelemben. Megadja a telefonszámát, és mi is megadjuk párizsi tartózkodási helyünk címét.

Dufour irodájából Brand érsek úrhoz megyünk, aki egy ajánlólevelet ad a további útra és még 500 frankot.

Mire a hotelba érünk, már vár a telefonüzenet Pista bácsitól, hogy három órára a svájci konzulátuson kell legyünk. Pontban érkezünk, ez Nyugaton fontos. A konzul már vár minket. Az asztalán az eddig megjelent újságcikkek. Biztosít, hogy mindent megtesz a vízum ügyében, és holnap 10-re menünk vissza.

26-án délelőtt tízkor a svájci konzulátuson kezdünk. Megkapjuk a vízumot. Budapesten hetekig vártunk, és az ottani svájci nagykövetség még csak válaszra sem méltatta az ügyet.

Ebéd után három órára a városházára megyünk, ahol sajtótájékoztatót tartunk. Ott van Wohlfahrt lelkész úr is, aki az evangélikus egyház részéről lát el minket ajánlólevéllel.

Az ülést Fabienne Wassmer nyitja meg. Ez a fiatal nő nagyon sokat fáradzik értünk, látnivalóan szívügyévé vált a magyar sors. Hegedűs Lászlótól, aki a férje, azt is megtudom, hogy magyarul akar tanulni. Ha csak ennyit értünk volna el, már nem jöttünk hiába. A sajtótájékoztató közben megérkezik Kutasi András is. Az újságírók kérdéseire, hogy milyen módon lehetne nyomást gyakorolni Ceausescu a falurombolási terv megakadályozása végett, azt javasoljuk, hogy vezessenek be Románia ellen gazdasági szankciókat, illetve vonják vissza a kondukátornak adott kitüntetések.

A testvérvárosi mozgalmat illetően azt javaslom, hogy Strasbourg mint Elzász és a leendő egyesült Európa fővárosa válassza testvérének Kolozsvárt, Erdély fővárosát. A jelenlévők megígérik, hogy támogatják javaslatomat.

KÉT ROMÁN LELEPLEZI CEAUSESCUT

Okos Márton és Juhos Gábor, két magyar származású román menekült gyalogol Párizs felé, hogy felszólaljon az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata bicentenáriumi ünnepségén. Útjuk egyik állomása: Strasbourg.

A tegnapi hivatalos fogadáson részükről elhangzottak lerántották a leplet a Ceausescu-rezsím által a kisebbségi és általános emberi jogok ellen elkövetett bűnökről.

A két fiatalember, aki nemrégiben menekült Erdélyből Magyarországra, ar-



Háromszék vármegye
régi címere

ALSACE

BAS-RHIN

ST 1 / JEUDI 27 JUILLET 1989

A Strasbourg avant Paris

Deux Roumains dénoncent Ceausescu



Les deux protestataires roumains, Gábor Juhas et Márton Okos 2^e et 4^e à partir de la gauche, lors de leur passage à Strasbourg. (Photo Est Images)

Ils s'appellent Márton Okos et Gábor Juhas, ces deux réfugiés roumains d'origine hongroise mar-

chent vers Paris pour y prendre la parole fin août à l'occasion du bicentenaire de la Déclaration

des droits de l'homme. Sur leur chemin, une étape à Strasbourg (nos éditions du 24 juillet).

A Strasbourg où ils ont été reçus officiellement par la ville hier, ils ont dénoncé les atteintes aux minorités et, plus généralement, aux libertés, perpétrées, ont-ils affirmé, par le pouvoir de Ceausescu. Ayant fui la Transylvanie et s'étant réfugiés en Hongrie, ils ont appelé hier les pays occidentaux à exercer des pressions «pour ramener à la raison» Ceausescu.

Lors de la rencontre qu'ils ont eu à Strasbourg avec les représentants des principales communautés religieuses, ils ont appelé à diverses sanctions. Des pressions d'ordre économique, ce qui est classique, mais aussi une autre sanction inattendue: «Que les Etats qui ont accordé diverses décorations et distinctions à Ceausescu les lui retirent et qu'ils renvoient les décorations que Ceausescu leur a remises, au temps de sa splendeur. Croyez-nous: ce geste-là, même s'il paraît futile, aurait un grand impact sur Ceausescu qui expose fièrement toutes ses décorations dans un musée».

Par l'intermédiaire de Stras-

bourgeois d'origine hongroise tel M. István Hunyadi, les marcheurs roumains ont exposé le problème du respect des libertés dans leur pays et notamment de la liberté religieuse (la religion les concerne beaucoup et ils ont placé leur marche de protestation dans l'esprit de la guerre d'indépendance de Rákóczi: «Avec Dieu pour la patrie et la liberté.»).

Problèmes d'ordre religieux? On a évoqué les Bibles saisies aux frontières et détruites, les «2 ou 3 places» par an accordées dans la faculté de théologie protestante.

Mgr Brandt qui recevait les deux marcheurs avec le pasteur Wohlfahrt et M. René Weil, président du Consistoire israélite) a au passage précisé que le clergé alsacien attendait des homologues roumains dont Mgr Jacob. Tout était prêt (papiers, etc.) et soudain, plus de nouvelles. Le pasteur Wohlfahrt a lancé l'idée de jumelages entre paroisses françaises et roumaines. Les trois représentants religieux ont dit leur désir d'une Europe qui ne doit pas s'arrêter aux «12».

ra figyelmeztetett, hogy a nyugati országoknak nyomást kellene gyakorolniuk Romániára, „észre kellene téríteniük” a diktátort.

A főbb egyházak képviselőivel való találkozás alkalmával többféle szankció bevezetésére láttak módot. A gazdasági tiltáson kívül még egy különös javaslatuk is volt:

„Kíváncos lenne, ha azok az államok, melyek különböző kitüntetésekben részesítették Ceausescut, visszavonnák azokat, s az általa kiosztott érdemrendeket visszaküldenék. Ez a gesztus, bár jelentéktelennek tűnik, igen fontos lenne Ceausescu számára, aki múzeumban, büszkén mutogatja kitüntetésait.”

A magyar származású, Strasbourgban élő történész, Hunyadi István közvitézésével a két fiatal elmondta, milyen módon sértik meg országukban az emberi szabadságjogokat, nevezetesen a vallásszabadságot (mindketten fontosnak tartják a vallásukat, tiltakozó útjukat a Rákóczi-szabadságharc jelmondatával járó végig: „Cum Deo pro patria et libertate”).

Vallási jellegű problémák? Felidéztek a határon elköszönt és megsemmisített bibliák esetét, azt, hogy a protestáns teológiára összesen csupán 2-3 főt lehet felvenni ...

Brand strasbourgi érsek, Wohlfahrt evangélikus lelképásztor és M. René Weil főrabbi közösen fogadták a két fiatal embert, s osztják azt a véleményt, hogy az elzászi papságnak is olyan egyházi vezetőkre van szüksége, mint amilyen a román Jacob tiszteletes. Wohlfahrt lelkész vetette fel a román és francia egyházközségek közötti testvérkapcsolat gondolatát. A három egyházi vezető kifejezte kívánságát egy olyan Európa létrehozására, amelyben nem csupán a „tizenkettek” vesznek részt.

Estére Catherine Trautmann polgármesternő fogadására vagyunk hivatalosak a Jardins de l'Orangerie-be, a Jozefin-palotába. A város vezetői mellett jelen vannak az Európa Parlament diplomatái, ismert politikusok, mintegy kétezer személy. Az ingyenc falatokban bővelkedő vacsorát tűzijáték és koncert zárja. Egy alkalmas pillanatban Hegedűs László bemutat minket a polgármesternőnek. Röviden ismertetjük az erdélyi helyzetet és a támogatását kérjük. Megköszönjük, hogy az est résztvevői lehettünk, és megkockáztatok egy mondatot. A testvérvárosi kapcsolatokra célozva meghívom Kolozsvárra, természetesen a diktatúra bukása után. Viszonyásul ő is visszahív bennünket jövőre. Találkozunk a svájci konzullal és Michel Hoefellel is. Strasbourgi politikai körökben nagy visszhangja van az első ellenzéki politikusok bekerülésének a magyar parlamentbe. Az egyházmegye elnöke örömmel mondja, hogy Roszik Gábor a jó barátja. Simone Weilnek is bemutatnak minket. Az Európa Parlament volt elnöknője személyesen gratulál az eddigi úthoz és kíván további sikert. Próbáljuk megkeresni Habsburg Ottót is, aki jelen van az estén. Másodszori keresésünk is kudarccal végződik, amit Gábor sajnál igazán. Éjfél után egy óra is elmúlik, mire visszaérünk a hotelbe. Vélünk jön Kutasi is, akinek néhány fölösleges holmit átadunk, arra kérve, hogy vigye őket előre.

27-én reggel 8 után megjön Pista bácsi a feleségével és a megbeszélte indulási helyre visznek minket, ahol már vár ránk Fabienne Wassmer és Hegedűs László. Sajnos a tévések nem jönnek a megbeszélte időre, így kimegyünk a város végére.

Pista bácsitól elbúcsúzunk. Ő hazamegy egy szótárért, hogy majd utánunk hozza, ugyanis Gábor véletlenül a szótárt is elküldte Kutasival.

A zsákomon egy koronás címer van, amelyet Budapesttől hozok magammal, és amely holmi nekem a legkedvesebb a zsákban lévő összes többi holmi között. Fabienne Wassmernek adom a címet, annak a nem magyarnak, aki eddig – úgy érzem – a legtöbbit tette értünk.

VILLE DE STRASBOURG



STRASBOURG, LE 26 JUIN 1989

N. RÉF. : _____

V. RÉF. : _____

AFFAIRE SUIVIE PAR : _____

POSTE TÉL. N° : _____

TOUTE CORRESPONDANCE
EST À ADRESSER AU MAIRE

Fabienne WASSMER

Marton OKOS et Gabor JUHOS, réfugiés de TRANSYLVANIE (ROUMANIE) effectuent actuellement le trajet BUDAPEST-PARIS à pied afin d'attirer l'attention de l'opinion publique sur la situation en ROUMANIE.

Lors de leur passage à STRASBOURG, ils ont été reçus à la Mairie par des représentants de la Ville qui ont salué leur courage.

La ville a également pris en charge une partie de leurs frais de séjour.

Je vous invite à soutenir et à encourager à votre tour ces deux réfugiés et à les aider matériellement.

Avec mes remerciements.

Fabienne WASSMER

Conseillère municipale de Strasbourg
Conseillère communautaire
Vice-présidente de la section de Strasbourg de la LIGUE des DROITS de l'HOMME

FW.

Hegedűs László segítségével elmesélem Fabienne-nek a címer rövid történetét. Aztán elbúcsúzunk.

Pár kilométer után megállunk, hogy kicsit levetkőzzünk, mikor beér minket az elászi tévéstáb. A felvétel közben Pista bácsi is megérkezik a szótárral. Ismét elköszönünk és folytatjuk az utunkat.

Útközben Gábornak az az ötlete támad, hogy gyaloglásunkat egy maratoni futással kellene befejezni. Első hallásra érdekesnek tűnik a javaslat. Sokáig vitatjuk, végül abban maradunk, hogy mások tanácsát is kikérjük erről.

Délután öt órára Saverne-be érkezünk. A városházán már vár ránk a polgármester, ajándékba kapjuk tőle a város zászlaját. Kisvártatva egy újságíró kér tőlünk interjút, majd a polgármester úr a kempingbe kalauzol minket. A kemping tulajdonosa ugyancsak hallott már rólunk, és rögtön szól is nekünk, hogy nézzük meg a híradót. 19.10-kor az elászi tévében látjuk magunkat, amint az országúton bandukolunk. A sikernek nem tudunk maradéktalanul örülni: a bemondó úgy kommentálja a képeket, hogy két fiatal elindult *Bukarestből* Párizsba.

Már Strasbourgban sok bajunk volt némely újságírókkal. Nem bírták felfogni, hogyan van az, hogy Romániából magyarok menekülnek Magyarországra. A franciák az állampolgárság és a nemzetiség fogalmának kifejezésére azonos szót használnak, ezért nem egy újság románnak állít be minket. Közben pedig arról ír, hogy a kisebbségek asszimilálása ellen tiltakozunk.

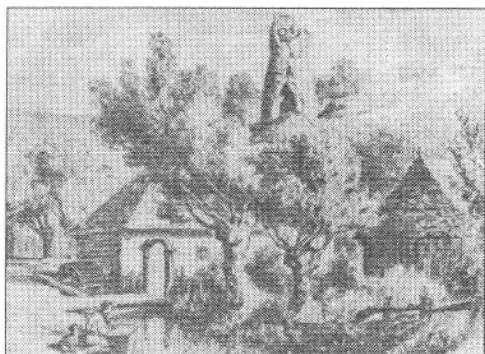
A híradó megtekintése után Gábor edzeni indul: megkezdí a felkészülést a maratoni futásra. Én már nem tartom ezt olyan nagyszerű ötletnek. Jobban átgondolva úgy döntök, hogy ki kell kérni a párizsiak véleményét. Jómagamat pedig nem tartom alkalmasnak a vállalkozásra, én csak olyasmibe szeretek belefogni, amit képes vagyok végig is csinálni. Így hát ebben a dologban homlokegyenest ellenkező a véleményünk. Gábor mindenesetre megtartja első edzését. Mikor visszaér, nagyon el van fáradva.

Lefekvés előtt még egy kalandban van részem. A fürdő felé haladva az egyik kocsinál egy kutya láncába botlok. A megijesztett állat dühödt ugatásba kezd. Csak gazdája közelsége ment meg egy nemkívánatos harapástól.

Másnap reggel későig alszunk, már tíz óra, mire elindulunk. Az országutat elhagyva rátérünk a csatorna partjára és itt folytatjuk utunkat. Csodálatos látványként tárulnak elénk a Vogézek láncai. Nem sokára eddigi utunk egyik legkáprázatosabb alkotásához értünk, a St. Louis-i zsiliprendszerhez. A csatornán kirándulóhajók és csónakok közelednek. Egymást érik a hagyományos zsilipek. A csatorna végéhez egy hatalmas teknő kapcsolódik hermetikusan. Ebbe úszik bele a hajó, ezt követően a teknő negyedik oldala is hermetikusan bezárul. Majd egy 60 fokos pályán drótkötelek segítségével ereszkedik le a mélybe. Itt aztán csatlakozik a kanális másik végéhez. A záró rész kinyílik, és a hajó máris folytathatja útját. Gábor csak most sajnálja igazán, hogy tegnapelőtt este a felesleges holmikkal még a fényképezőgépet is elküldte véletlenül. Így a tájat és az emberi alkotás e remekművét csak képzeletben rögzítjük. Nemsokára elhagyjuk a csatornát, mert egy alagútban folytatódik, így mi az országúton megyünk tovább. Délután elérjük Sarrebourgot. Ahogy az evangélikus templom felé közeledünk, meglepetten vesszük észre, hogy már várnak. A lelkészen és az alpolgármesteren kívül többen is vannak, köztük két '56-os magyar.

Gyorsan lezuhanyozunk, és a gyülekezeti terembe megyünk, ahol a beszámó-

Ikavár tornya



lönkra mintegy 30 ember gyűlt össze. A beszélgetés elég vontatott, mivel a tolmács minden jóindulata ellenére is elég hézagosan fordít. Megérkezik dr. Galgotti úr, aki '85-ben jött el Nagybányáról. Ő veszi át a tolmács és egyben a kommentátor szerepét, és menti meg a helyzetet, kimerítő tájékoztatásával.

Este a vacsoránál úgy döntünk, hogy még maradunk egy napot. Gábor megtartja az edzését.

KÉT MAGYAR FIATAL HOSSZÚ GYALOGLÁSA

Egyikük autószerelő, másikuk technikai képzettséget szerzett szülőföldjén. A szabadságézsme vándoraiként két Erdélyből menekült fiatal gyalogol a főváros felé.

SARREBOURG

budapest - paris

La longue marche de deux jeunes Hongrois

L'un est mécanicien-auto, l'autre agent technique. Ils sont jeunes, courageux, déterminés. Pour la liberté, deux réfugiés hongrois de Transylvanie marchent actuellement vers la capitale.

Vendredi soir, 19 h, devant le temple protestant. Un petit groupe de personnes attend fébrilement l'arrivée des marcheurs. Soudain, ils apparaissent en haut de l'avenue. Pas très grands, souriants malgré la fatigue et heureux d'être accueillis dans une nouvelle ville étape. Le pasteur Bach est au rendez-vous. Tout comme Mme Françoise Jacquillard, adjoint au maire; Mlle Homann, responsable du groupe A.C.A.T. (association des Chrétiens pour l'abolition de la torture) et des membres; des représentants du groupe d'aide au tiers monde, d'Amnesty International et des paroisses catholiques et protestantes de Sarrebourg. Une trentaine de personnes venues à la rencontre de Marton Okos et Gábor Juhos, deux réfugiés hongrois de Transylvanie qui effectuent actuellement une marche reliant Budapest à Paris.

Pour vivre libre...

Les jeunes gens ne parlent pas un mot de français ou presque.

La collaboration d'une « interprète de fortune » a permis de faire passer le message. Et quel message! Ils sont en train de relier à pied deux capitales, jusqu'à Paris à l'occasion du bicentenaire de la Révolution française et de l'anniversaire de la déclaration universelle des Droits de l'homme: « Notre pèlerinage est placé sous le drapeau du prince Rakoczi, chef de la Guerre d'Indépendance hongroise de 1703-1711 « Avec Dieu pour la patrie et la liberté ». Par notre action, nous voulons protester contre l'assimilation forcée des minorités en Transylvanie, la systématisation des villages et l'oppression des populations de Roumanie ».

Après un brin de toilette, ils ont retrouvé le groupe dans les locaux du presbytère et ils ont raconté leur histoire. Ils ont quitté la Hongrie le 4 juin et espèrent atteindre Paris le 20 août où ils seront accueillis par la Ligue hongroise des droits de l'homme. 1600 km au total, 40 à 60 km par jour.

Ce soir-là, ils étaient à Sarrebourg. Et demain, Lunéville peut-être. Ils ont pris la parole au Conseil de l'Europe devant la convention des jeunes pour les droits de l'homme et ne cessent de prier pour

que leur message soit percuté dans le monde entier. Attentifs à la souffrance humaine, ils veulent trouver une solution pour que chaque homme puisse vivre en liberté là où il est né.

Soutien moral

Les marcheurs ont encore expliqué: « Nous avons adressé des lettres partout, même au Pape. Trop de Hongrois souffrent actuellement sous le joug du gouvernement, la situation est inquiétante. Des



Péntek este hét óra. A protestáns templom előtt egy kis csoport lázasan várja az érkezőket. Egyszer csak feltűnnek az úton. Nem túl magasak, a fáradtság ellenére mosolyognak, örülnek, hogy elérkeztek útjuk újabb állomására. Bach lelkes úr fogadja őket Françoise Jacquillard és Homann kisasszony társaságában, utóbbi az A.C.A.T. keresztény egyesület képviselőjében van jelen. Mindhárman az Amnesty International harmadik világot segítő csoportjának tagjai, s egyházaikat is képviselik ez alkalommal.

Mintegy harminc érdeklődő jött el, hogy találkozzék Okos Mártonnal és Juhos Gáborral, a két erdélyi menekülttel, akik Budapestről indultak Párizsba, végig gyalog.

Hogy szabadon élhessünk...

A két fiatalember szinte egyáltalán nem beszél franciául, egy alkalmi tolmács segít, hogy elmondhassák fontos „üzenetüket” a jelenlevőknek. Mit is akarnak? Összekötni a magyar és francia fővárost, gyalogszerrel eljutni Párizsba, a bicentenáriumra, az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozatának évfordulójára:

„Zarándoklatunk jelmondata az 1703–11-es magyar szabadságharc vezetőjétől, Rákóczi fejedelemtől származik: »Istennel a hazáért és a szabadságért«. Akciónkkal tiltakozni kívánunk az erdélyi kisebbségek erőszakos asszimilációjára, a falurombolás és a lakosság elnyomása ellen.”

Miután kissé rendbeszedték magukat, a presbitérium helyiségében elmesélték történetüket az érdeklődőknek. Június 4-én indultak el Magyarországról, és remélik, hogy augusztus 20-ra Párizsba érkezhetnek, ahol az Emberi Jogok Magyar Ligája fogadja majd őket. Összesen 1600 km-t tesznek meg, naponta 40-60 km-t gyalognak. Felszólaltak az Európa Tanácsban, az ifjúsági szekció emberi jogi bizottságában, s szüntelenül imádkoznak azért, hogy híradásuk az egész világon visszhangra találjon. Mivel igen érzékenyek az emberi szenvedésekre, azt szeretnék, hogy lehetővé váljon: minden ember ott élhessen, ahol született.

Erkölcsei támogatás

Márton és Gábor elmondták: „Mindenhova írtunk már tiltakozó leveleket, még a pápának is. Számtalan magyar szenvedett a rendszer elnyomó intézkedéseitől, s a helyzet aggasztó. Falvak tűnnek el a föld színéről, s velük az egész vallási és kulturális hagyomány. Hozzá tették, felháborító, hogy „mindez megtörténhet Európa szívében, a XX. század végén... Ezt az üzenetet jöttünk hírül adni a világnak.”

A beszélgetésből megtudjuk, már január óta készülnek az útra, s bizony nem kis nehézségeket okozott a szükséges iratok beszerzése, a formások intézése. Első alkalommal jöhettek Nyugat-Európába. A lakosság rokonszenve, az útjuk során tapasztalt meleg fogadtatás igen jólesett a két fiatalembernek, és segíti őket erőfeszítéseik során. Egy pihentető éjszaka után vágnak neki hosszú útjuknak a „szabadságért”.

Reggeli után egy újságíró fogadunk. Ezután a templomot nézzük meg, majd a városba megyünk fényképezőgépet venni. Ebéd után egy közeli tanyára visznek, ahol a lelkésznek minifarmja van, és ahol ugyancsak otthonosan mozog. Visszajövet asztaliteniszezünk egyet Gáborral, s közben szóban is viaskodunk. Gábor a maratont mindenáron le akarja futni. Én félek, hogy a lélek kész, de a test erőtlen, és nem szeretném a lebukást. És ekkor még nem beszéltem a lehetséges ellenhatásról. Gábor ma este is megtartja az edzést.

30-án 9.15-kor elindulunk. Dél körül egy kocsit áll meg mellettünk. A volánnál egy férfi, aki eléggé nehezen töri a magyart. A szülei '56-os menekültek, ő már itt született, a zászlónkra figyelt fel.

Kézdíszentlélek



Hét óra tájban, Blamont után elered az eső. Már jó tíz óra is lehet, mikor egy községben behúzódnak a buszmegálló fedele alá. Kívülről elázva, belülről megizzadva, csakhamar vacogni kezdünk. Körbepillantgatunk, de nem találunk alkalmas helyet a letelepedéshez. Gyerünk tovább! De az újra erősödő eső miatt csak a másik buszmegállóig jutunk. Némi töprengés után felderítő útra indulok: elmegyek a falu végéig, visszajövet találok egy elhagyott csúrt. Már éjfél van, mire lefekszünk.

Másnap csak tíz óra után indulunk el, de egyre így is Luneville-ben vagyunk.

Élelmet veszünk, és egy elhagyatott kaszárnya udvarán megebedelünk, majd a szokottnál hosszabb sziesztát tartunk. Délután az egyik útelágazásnál

vitába keveredünk a helyes irányt illetően, olyannyira, hogy más-más utat választunk. Szinte el is veszítjük egymást, de aztán szerencsére összelátkozunk. Fél nyolckor elérjük Dombasle-t, lesátoroznánk itt, de nem találunk alkalmas helyet. Továbbmegyünk, csupa ipartelepen át visz az utunk, egyik település a másikat éri, sehol táborozásra alkalmas szabad térség. Így keresgélünk fél tizenegyig, amikor végül egy parkban húzódnak meg, mert villámlani kezd. Alig hogy sebtében felferjük a sátrat, máris elered az eső. Erősen villámlik, és zuhog az eső. Ilyenkor érzi az



ember, hogy mennyire Isten kezében van, és ő mennyire tehetetlen. Fentről úgy intézik, hogy az eső hamar eláll, és csak a villámlás és dörgés folytatódik.

Nyelckor felkelek és széjjelnézek. A park túlsó végében egy kolostorépületet fedezek fel. Hideg, borús az idő, visszabújok a sátorba. Megreggelizem és folytatom a napló írását. Tíz óra felé felkeltem Gábort, eszünk és megyünk tovább. Kora délután érjük el Nancy városát. Négyre megérkezünk a rue de Chanzy-ra, ahol egy protestáns misszió található. Itt egy idős hölgy már vár minket, nagyon kedvesen fogad. Felmegyünk a szobánkba, a mellettünk lévő szobában afrikai menekültek laknak. Lezuhanyozunk, és lejövünk enni.

Az évés egyelőre elmarad, mert látogatóink érkeznek. A városházáról a külügyekért felelős tanácsos asszony – tőle egy plakátot kapunk az emberi jogok nyilatkozatával, valamint egyéb emléktárgyakat Nancyról. Egy másik nő, aki lett származású, és a negyvenes évektől kezdve él távol a hazájától, egy „forradalmi” sapkával és egy pólóval ajándékoz meg minket. A köszöntésünkre érkezettek között van egy 60 év körüli román férfi is. Már két éve él itt.

*Valahol
Nancy felé*

A Fritsch család esti vendégségbe invitál minket. A házigazda kocsiján városnéző sétát teszünk, s egyebek között megtudjuk, milyen szorosan kapcsolódik Nancy múltja a lengyelekéhez. Velünk tart még Fritsch úr indonéz ismerőse is, egy kedves mohamedán férfi. Otthon vacsora közben sok mindenről szó esik. Megtudjuk, hogy vendéglátóink Magyarországon is jártak. Igazi meglepetés, hogy Madame Fritsch részt vett Baranya megyében az egyik ormánsági falu, Old református templomának restaurálási munkálataiban.

Részünkről a beszélgetésben inkább Gábor viszi a szót. Én csak statiszta vagyok, néhány szót ha mondok angolul. Ennek legfőbb oka, hogy amiben nem vagyok biztos, azt nem mondom, ellentétben Gáborral, aki mondja, mondja a franciát románnal keverve. A másik oka csendességemnek, hogy fáj a fogam. A háziasszony azonnal intézkedik. Már éjfélre jár, de felhívja sógornőjét, aki fogorvos. A doktornő holnap fél tizenegyre vár minket.

Másnap minden a megbeszéltek szerint történik. Már robogunk is egy Nan-

cy melletti faluba, ahol a rendelő van. Elég nagy a forgalom, sietnünk kell, hogy időben odaérjünk. Hiába a rokonság, a pontosság akkor is követelmény.

A doktornő beültet a székbe, megszemléli, megkocogtatja a fogaimat, s megállapítja, hogy bizony két egymás melletti fogam is beteg. Arra számítok, hogy kihúzza azt, amelyik olyan rettenetesen fáj. Mostanáig egy kivételével minden fogam megvan, azt az egyet, amelyik hiányzik, noha sokkal kevésbé fáj, mint ez, Romániában azonnal kihúzták. Húzásról itt nem esik szó, érzéstelenítőt kapok, majd a doktornő kifúrja a beteg fogat és kiöli az idegeket. Végül ideiglenes tömést kapok, majd egy utasítást ír, hogy Párizsban mit kell a továbbiakban tennem.

Visszaérve a szállásunkra, román barátunkat találjuk. Beszélgetünk erről-arról. A neve után érdeklődöm, de úgy néz ki, hogy érzékeny pontra tapintottam. Megmondja, de arra kér, hogy ne írjam le. Arra hivatkozik, hogy fél, mert otthon kutatóintézetben dolgozott.

Ebéd után egy újabb újságíró jön. Gábor tolmács nélkül egyezik vele, és nyomatékosan magyarázza neki, hogy mi nem románok, hanem magyarok vagyunk. Kéri, hogy ne essen abba a hibába, amit már több újságíró is leírt. Az illető, ha nehezen is, de úgy néz ki, hogy megérti. Közben megérkezik a fotós, aki az emberi jogok plakátjával együtt készít rólunk felvételeket.

KÉT MAGYAR GYALOGLÓ A KISEBBSÉGEK ROMÁNIAI ELNYOMÁSA ELLEN

Gábor Juhosnak és Márton Okosnak hívják őket, vagyis inkább Juhos Gábornak és Okos Mártonnak, mert Magyarországon a családnév van elől. Gábor 24 éves, katolikus, technikusként dolgozik egy elektronikai üzemben. Márton 28 éves, protestáns és autószerelő.

L'EST RÉPUBLICAIN

LENDRE 2 AOÛT 1986
LORRAINE

NANCY

Deux marcheurs hongrois contre l'oppression des minorités en Roumanie



Un message à faire passer.

(Photo Denis MOUSTY)

Ils s'appellent Gábor Juhos et Márton Okos. Ou plutôt Juhos Gábor et Okos Márton, puisqu'en Hongrie, on cite d'abord le nom. Gábor a 24 ans, est catholique et travaille comme technicien dans une centrale électrique. Márton a 28 ans, est protestant, et boisse en qualité de mécanicien-auto.

Tous deux sont partis le 24 juin de Budapest, direction Paris. A pied et sac au dos ! Une longue marche d'environ 1.600 km qui n'a pas uniquement un but touristique. Ils l'ont expliqué mercredi, lors d'une brève escale à Nancy.

Dans un français maternel qu'il ne le croit (ou est-ce de la fausse modestie ?) Gábor affirme « nous voulons par cette action dénoncer l'écrasement des minorités en Roumanie et le régime de Ceaucescu qui déporte les paysans et rase des villages entiers. Nous habi-

tions dans un village roumain près de la frontière, mais nous avons dû retourner en Hongrie. Ça n'est plus tolérable. Les minorités n'ont plus aujourd'hui la possibilité d'apprendre leur langue, de perpétuer leurs coutumes, de s'exprimer, elles sont contraintes à l'assimilation forcée. Il y a pourtant en Roumanie trois millions de Hongrois, 500.000 Allemands et de nombreux Serbes, Slovaques et Tchèques ».

Ce message, ils l'ont fait passer, avec leurs modestes moyens, dans les grandes villes qu'ils ont traversées : Vienne, Linz, Salzbourg, Munich, Stuttgart, Strasbourg.

« Notre pèlerinage est placé sous le signe de la devise du prince Rakoczi, chef de la guerre d'indépendance hongroise de 1703 à 1711 : avec Dieu pour la patrie et la liberté », proclame de façon

solennelle un tract qu'ils distribuent.

A Nancy, où ils ont été hébergés au foyer protestant, Márton et Gábor ont reçu de Mme Bajcsi, conseillère municipale, quelques petits cadeaux, dont une affiche représentant la déclaration des droits de l'homme. Tout un symbole.

C'est avant tout pour les droits de l'homme que nous voulons lutter. Nous voulons être à Paris le 26 août, date à laquelle ils seront célébrés. Les deux marcheurs de la liberté, qui en sont chacun à leur troisième paire de chaussures, reprendront donc aujourd'hui leur bâton de pèlerin.

Après Paris, ils se rendront, en train cette fois, au siège de l'ONU à Genève, puis retourneront début septembre, toujours par le rail, en Hongrie, que Gábor estime pour sa part « sur le chemin de la vraie démocratie ».

DI
E
P

No
per
9
pul
un
sup
reg
per
C
p
fin
sis
de
tail
nat
jul
don
Ch
tou
un
con
sér
nor
que
l'é
jou
tive
sup
L
tan
Chi
s
d'a
nal
pre
86
L

L
P
P

L'a
de
pro
Cor
voj
F
par
vri
Pri
cla
uni
moi
L
soul
de
tan
qui
Cor

Ketten indultak el június 4-én Budapestről Párizsba gyalog, hátizsákosan 1650 km-es útjukra, nem turisztikai céllal. Ezt rövid nancy-i pihenőjük alkalomával mondták. Jobb franciasággal, mint gondolja – vagy ez csak szerénység? – Gábor kijelenti: „akciókkal szeretnénk leleplezni a romániai kisebbségek elpusztítására tett kísérletet és a Ceausescu-rendszert, amely elüldözi a parasztokat és a földdel tesz egyenlővé egész falvakat. Családom egy határ menti román faluban élt, de Magyarországra kellett jönnünk az ottani elviselhetetlen körülmények miatt. A kisebbségek nem tanulhatják anyanyelvüket, nem tarthatják meg szokásaikat, nem nyilatkozhatnak, erőszakos asszimilációnak vannak alávetve. Annak ellenére van ez így, hogy Romániában hárommillió magyar, ötszázezer német és számos szerb, szlovák és cseh él.”

Ezt az üzenetet szerény eszközeikkel eljuttatták az útjukba eső nagyvárosokba: Bécsbe, Linzbe, Salzburgba, Münchenbe, Stuttgartba, Strasbourgba.

„Zarándoklatunk jelmondata Rákóczi fejedelemtől származik, az 1703–1711-es magyar szabadságharc vezetőjétől: »Istennel a hazáért és a szabadságért«, ezt hirdetik szórólapjaikon.

Nancyban, ahol a protestáns egyház szállásolta el őket, Bajólet asszony vároosi tanácsos néhány ajándékot adott át nekik, közte, mintegy szimbólumként, az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozatának reprodukcióját.

„Mindenekelőtt az emberi jogokért küzdünk, augusztus 26-ra Párizsba szeretnénk érkezni, az évforduló ünnepségeire” – mondja a két zarándok, aki harmadik pár cipőjében indul újra útnak.

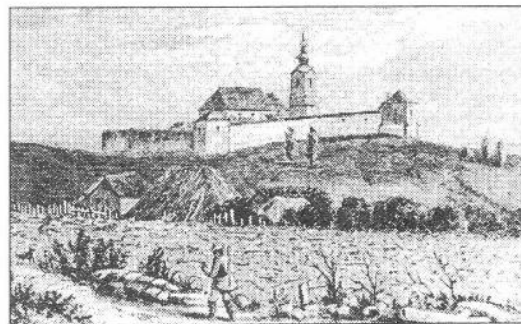
Párizsból visszafelé – immár vonattal – Genfbe érkeznek, az ENSZ székhelyére, majd szeptember elején térnek haza Magyarországra, Gábor megfogalmazása szerint „az igazi demokrácia útján.”

Délután újabb látogatóink érkeznek. A külügyi tanácsos asszony egy újságcikket mutat, melyben a testvérvárosi kapcsolatok felvételéről van szó.

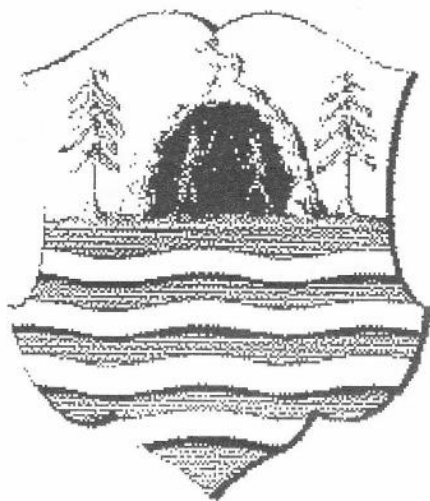
Román barátunkkal is újra elbeszélgetünk, és egészen jól egyetértünk, amíg a kommunizmust kell szidni. Gábor kényesebb vizekre evez. Megkérdi, hogy mi a véleménye az erdélyi helyzetről. Itt nyomban vége az egyetértésnek. Újdonsült ismerősünk Erdélyt Románia szerves és ősi részének tartja. Nyomatékkal Eminescut idézi, aki a román hazát a Dnyesztortól a Tiszáig terjeszti ki egyik versében. Szerinte a dákoromán kontinuitás alapján Debrecen is román város. Ezt én sem bírom ki szó nélkül, pedig addig a felek álláspontját próbáltam közelíteni. Ilyen elmélet alapján – mondom – az olaszoknak egész Európára joguk lehet. Végül abban sikerül megegyezni, hogy a Fekete-tenger és a Lajta között csak ketten nem vagyunk szlávok, és ezért is nem ártana jobban megérteni egymást. Ő is elismeri, hogy a románoknak egyetlen ösvénye Európához Magyarországon keresztül vezet.

Amíg mi történelmi vitafórumot tartottunk, az idős hölgy elkészítette nekünk az ételt. Hármasban közösen elfogyasztjuk a búcsúvacsorát. Ismét jól megvagyunk. Abban is megegyezünk, hogy találkozunk mi még Erdélyben is, és tovább folytatjuk a párbeszédet.

Közben megjön Fritsch úr, a sokszorosított röpcédulákkal. Ezután elintézzünk még néhány telefont. Ekkor tudjuk meg Barki Évától, hogy Tókés László nyilatkozatot adott a magyar televíziónak, és azóta nem lehet tudni róla. A hír nagyon megráz és elkedvetlenít. Milyen kár, hogy most nincs jelen Kakuk, mert elküldeném intézkedni.



Illyefalva templomelődje a múlt század végén



*Máramaros vármegye
régi címere*

Reggel nyolckor kelünk, és fél tízkor elindulunk. Megvesszük a helyi újságot és örömmel látjuk, hogy ismét magyarok vagyunk.

Hanyagságunk miatt már nem először járunk pórul. Nincs kenyérünk, és egy darabig nem is tudunk vásárolni, mert az üzletek itt kora délután, mire észbe kapunk, hogy elemózsiát kellene vennünk, zárva vannak. Egyik háznál nagytakarítás lehet. Gábor úgy véli, hogy vendéglőhöz van szerencsénk, mivel a székek is ki vannak téve. Odamegy, és azt kérdi, hogy van-e valami enivaló. A gazda meglepődik a két éhes vándort látva, és zavartan siet tájékoztatni, hogy nincs restaurant. Egész nap magunkat nevetjük a félreértés miatt.

Négy óra körül érünk Toul elővárosába, ahol végre egy szupermarketre bukkanunk. Gábor megy be vásárolni, én a parkolóban várok. A korláton ülök. Előttem egy kocsi parkol. Elképzelem magamnak, hogy mi lenne, ha hirtelen elindulna. Arrébbülök, ahol nincs semmi előttem. Kijön az üzletből egy idős házaspár. A vásárlókocsijukat berakják a sorba. Egyébként nagyon érdekes megoldás. Csak tízfrankos érme ellenében lehet elvinni. Használat után a vásárló, ha helyre rakja a kocsit, megfelelően csatlakoztatva az előtte lévőhöz, akkor visszakapja az érmét. Az idős házaspár is elvégzi ezt a műveletet, beülnek a kocsijukba. És, mit ad Isten, rükverc helyett tévedésből egyes sebességbe rakja a férfi a sebességváltót: a kocsi vagy 30 centit előrelelendül, s nekiütközik a korlátnak. Kicsit megsérül a lökhárító, komolyabb baj szerencsére nem történik. De ha ott maradok, mindkét lábszáramat összeroncsolja. Ismét bebizonyosodott, hogy jól választottuk meg a jelszót. Most már abban is biztos vagyok, hogy eljutunk Párizsba.

Hamarosan megjön Gábor, elmesélem neki az esetet. Távolabb az útszélen letelepszünk, és alaposan jóllakunk. Ha eddig éhezünk, most alig bírunk menni a jóllakottságtól. Hat órára megtaláljuk a még Nancyben kapott címet. Egy nagyon barátságos család, a Goffroy família fogad bennünket. Újra kezdődik a makogás. Az út folyamán már hányszor megfogadtam, hogy nekiállok nyelveket tanulni! Gyönyörű lakásuk van, mely inkább villához hasonlít, az udvaron úszómedencével.

Házigazdáink németül és angolul is jól tudnak. Előkerül a mai újság is. Már előre tájékozódta az újságból felőlünk. Éjfélkor beszélgetünk, már amennyire tudunk.

Másnap fél kilenckor kelünk, reggeli után búcsút veszünk a családtól, s indulunk tovább. Verőfényes nap van, hőség. Toul után hosszabb pihenőt tartunk, így próbálunk védekezni a tűző nap ellen. A pihenő idején a naplónkat vezetjük. Csak öt óra felé, amikor kissé alábbhagy a hőség, vágunk neki újra az országútnak.

Hosszú kilométereken át lakatlan területen át haladunk, és már besötétedik, mire elérjük a következő települést. Rákeveredünk az autópályára, és csak nem vagyunk képesek letérni róla. Az autók fénye zavarja a szemünket, nem igazán tudjuk felbecsülni a távolságokat. Mindenesetre az autópálya-gyaloglás fokozott figyelmet kíván, és pszichikailag is nagyon fárasztó. Éjfélkor végre egy parkolóhoz érünk.

A parkoló török kamionok között lakókocsit is találunk. Ettől felbátorodva gyorsan felállítjuk a sátrunkat, bebújunk, és hamar elalszunk. Igaz, az éjszaka folyamán az autók zúgására többször is felriadunk.

Másnap, augusztus 5-e, szombat van, tehát célszerűnek látjuk két napra vásárolni. Ligny-en-Barrois-ban ejtjük meg a dolgot. A kétnapi kaja mellé Gá-

Gábor egy órát is vesz, amelyet szeretne hazaküldeni a feleségének. Hogyan? Úgy, hogy Kutasi István a családjával Magyarországra tart éppen, s útközben randevúzni fogunk vele. Állandó telefonkapcsolatban vagyunk, s a megbeszélés szerint holnap jön létre az országúti találkozónk. A jövő héten lesz ott-bon Gábor öccsének az esküvője. Az jár a fejemben: mennyivel kellemesebb élete lenne Gábornak, ha nem a napi 40-50 kilométeres gyaloglást választja, hanem azt, hogy együtt legyen a családjával... És nem tudom megállni, hogy eszembe ne jusson a strasbourgi ifjúsági tanácskozás fájó epizódja. Vajon Kakuk György meg a Fidesz mit gondol erről?

Vagy 13 km-re Saint Dizier-től egy út menti falatozónál rövid pihenőt tartunk, kólát meg fagyaltot veszünk, hogy a tikasztó kánikula hatását enyhítsük. Gábor közben szóba elegyedik a büfé tulajdonosával, átad neki néhány röpcédulát, mire még vagy ketten odajönnek az asztalunkhoz, és nagy tanácskozás veszi kezdetét.

Szomorúan állapítjuk meg, hogy míg a dákoromán elméletről mindegyikük hallott már, addig a magyarokról szinte semmi ismeretük nincs. Azt is elmondják francia beszélgetőtársaink, hogy errefelé sok román rendszámú kocsis fordul meg. Az egyik koma a francia kommunista párt tagja, így neki kellene vállalnia a Ceausescu-rezim bűneinek magyarázását. De ő is egyértelműen kijelenti, hogy Ceausescu diktátor.

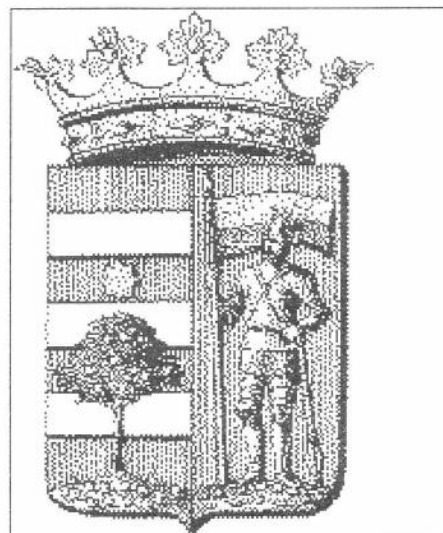
Amikor búcsút veszünk tőlük, s továbbindulunk, az a jó érzés tölt el, hogy mostantól fogva négy francia emberrel többen tudják, hogy létezik Erdély, ahol két és félmillió magyar él szörnyű elnyomásban.

Estére St. Dizier-be érünk, itt szeretnénk lesátorozni, de megtudjuk, hogy nincs kemping, így a csatorna partját választjuk. Egy férfi siet a segítségünkre, megmutatja, hol lehet megmosakodni, és ivóvizet is hoz nekünk, méghozzá jégkockákkal. Gábor az elején még gyanakszik, de kiderül, hogy egy jó szándékú, sokgyerekes apához van szerencsénk. Nemsokára villámlani kezd, majd a dörgések is egyre közelebb hallatszanak. De mivel mi sátorban vagyunk, az eső elkerül, így semmi sem zavarja meg álmunkat.

Szokásunktól eltérően korán kelünk, nehogy lekéssük a találkozót a Gábor-féle csomag átadásáról. Délután öt-re elérjük Vitry-le-Francois-t. Itt beszéltük meg Kutasival a találkozót, amely annak rendje-módja szerint létre is jön. Néhány csomaggal megkönnyebbedünk, majd gyors búcsú az újfent rázendítő esőben. A közelben egyetlen épület, egy vendéglőforma található. Annak a csepegője alá húzódunk. Már zuhog is az eső és sűrűn villámlik. A köpenyt is felvesszük, de így is ázunk.

Egy óra kiadós eső után még a nap is kisüt. Kilenc felé Coole-ba érünk. Az úttól vagy 500 méterre mezőgazdasági gépeket és egy fedett épületet, amolyan raktárfélét látunk. Odabaktatunk, és tüzetesebb vizsgálat alá vesszük. Nem messze a falu vége, ahonnan kutyaugatás hallatszik. Gyors terepszemlét tartunk. Az épület egyik részében, az emeleten szállásra alkalmas fedett helyet találunk. Több előnye is van: az egyik legfőbb, hogy nem kell a sátorral bajlódni. Azonkívül a kutya sem bírnak feljönni, és ha lefekszünk, mi se látszunk.

Reggel nyolckor két ember jelenik meg az épületnél. Gondolom, helyi munkások lehetnek. Igencsak elcsodálkoznak, mikor meglátnak minket, szerencsére már indulásra készen vagyunk. Gábor elmagyarázza nekik, mit is kerestünk itt, röpcédulát is kapnak, és megértően bólogatnak. Ha mást nem,



*Maros-Torda vármegye
régi címere*

azt most már ők is tudják, hogy létezik erdélyi magyarság. Kiérve a faluból egy mezei úton haladunk tovább.

A távolban egy bokor mögött piros parkoló kocsit és két alakot látunk. Amikor közelebb érünk hozzájuk, magyarul kiabálnak felénk. A zászlónak köszönhetően ismernek ránk. Egy fiatal magyar pár, éppen párizsi útjukról hazatérőben. Bea és Hari soproniak, külön is örülnek nekünk, mert már hallottak rólunk a SZER-ben.

Szívet melengető érzés sok száz kilométer megtétele után végre egy magyarországi kocsival találkozni, melynek utasai észreveszik és kitörő lelkesedéssel fogadják a piros-fehér-zöld zászlót. Az úton nagyon sok idegen rendszámú kocsit akart felvenni minket. Többször volt szerencsénk kint élő magyarokhoz, köztük másodgenerációsokhoz, akik már törve beszéltek magyarul, de a zászlónk mindig megállásra készítette őket. Bécs után sok magyar rendszámú kocsival is találkoztunk, de ezer kilométer után ennek a kis Polskinak az utasai méltatják először szóra a piros-fehér-zöld lobogót. A kádári gulyás-kommunizmus vitathatatlan eredménye ez. Megtudjuk, hogy az éjszakát itt töltötték sátorban.

Ahogy beszélgetünk, egyszer csak toulis ismerősünk köszön ránk. Párizsba igyekeznek, és észrevettek minket az országútról. Rövid beszélgetés után továbbmennek. Szedelőzködnek soproni barátaink is, mi is megyünk tovább.

Estefelé érünk Fere Champanoise-ba, még sikerült bevásárolnunk az üzletek zárása előtt. Kifelé jöve a városcából, ismét vigasztalanul rázendít az eső. A település határában behúzódnak egy buszmegálló fedele alá és megvacsoráznak. A közeli telefonfülkéből felhívjuk Fabienne Wassmert, s megkérjük, szerezzen nekünk a következő estére valamilyen szállást, ahol meg is fürdhetünk. Megígéri, hogy intézkedik, holnap délelőtt hívjuk újra. Az eső kitaróan és egyenletesen esik. Jobbat nem tudva, úgy döntünk, hogy a buszmegállóban töltjük el az éjszakát. Az elalvás előtt még naplóírással is foglalatoskodunk. Furcsa látványt nyújthatunk a késői járókelőknek, mert igencsak megbámulnak minket. Éjfél körül megvetjük az ágyat. A hátizsákot használjuk párnának. A gyors elalvást csak két utcai lámpa zavarja, amelynek fény sugarai éppen rajtunk nyugszanak meg. Itt, állapítjuk meg, jobban ki vannak világítva az utcák, mint Romániában a kórházak. Az eső egyfolytában esik, és az utcán kisebb-nagyobb tócsákban áll a víz. Gábor meg is jegyzi, hogy az ő ablaka a tengerre néz.

8-án már pirkadatkor ébren vagyunk. Nagyon szórakoztató a korai járókelők álmélkodása. Megállnak és másodpercekig bámulnak minket. Vajon mit gondolhatnak rólunk? És mit szólna anyám, ha most így meglátna? Jobbnak látjuk az ingyencirkusznak véget vetni, és már hét előtt tovább indulunk. Az eső már elállt, de nagyon el van borulva, és hűvös van. Így gyorsan szaporodnak mögöttünk a kilométerkövek.

Délre Sezanne-ba érünk. Itt először is felhívjuk Fabienne Wassmert. Közli, hogy háromra menjünk a polgármesterhez. A megadott időben bekopogunk a városházára, ahol már tényleg vár ránk a polgármester. Rövid ismerkedés és beszélgetés után a ritka vendégeknek fenntartott emlékkönyvbé írunk be néhány sort. Ezután a polgármester elvisz minket a barátjához, s egyben a helyetteséhez. Itt fogunk aludni. Fürdés után egy vendéglőben megebedelünk. Romániában egy városi első titkár előtt ötször kell letérdeljen az ember, hogy az egyáltalán észrevegye.

Gernyeszeg:
Teleki-kastély

